

ІННОВАЦІЇ У ВИЗНАЧЕННІ ДОЦІЛЬНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ КОНТРОЛІНГУ В СИСТЕМУ УПРАВЛІННЯ МАШИНОБУДІВНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Впровадження контролінгу в систему управління машинобудівних підприємств України вимагає певних додаткових витрат коштів та часу. Проте, потреба у застосуванні контролінгу не є однаково високою для різних підприємств. Ранжування підприємств за рівнем доцільності впровадження контролінгу надасть практичну допомогу керівникам машинобудівних підприємств під час прийняття рішення про застосування контролінгу.

Нами побудований узагальнений (комплексний) показник доцільності за допомогою узагальненої функції бажаності Харрінгтона Е. [1; с. 72], яка розраховується як середнє геометричне одиничних показників бажаності, визначених за кожним параметром. Для цього нам довелося обрати параметри (середньомісячний обсяг реалізації продукції; обсяг асортименту продукції, що випускається; кількість працівників), описати формулою залежність числових оцінок від нормованих значень параметрів [2, с. 111], а також встановити спосіб перетворення натуральних величин параметрів в нормований вигляд. В результаті ми отримали формулу розрахунку узагальненого показника доцільності (D):

$$D = \sqrt[3]{\prod_{i=1}^3 e^{-\left(\frac{(\bar{x}_{2i} - \bar{x}_{1i})(\bar{y}_i - \bar{y}_{1i})}{y_{2i} - y_{1i}} + x_{1i}\right)}} \quad (1)$$

де $\bar{x}_i$ – нормоване значення i -го параметра; y_i – натуральна величина i -го параметра; $\bar{x}_{1i}$, $\bar{x}_{2i}$ – нормовані базові значення i -го параметра, що відповідають натуральним базовим величинам i -го параметра U_{1i} , U_{2i} .

За допомогою шкали бажаності Харрінгтона можна оцінити характеристики підприємства з огляду їх відповідності певній зоні доцільності впровадження контролінгу. В межах нашого дослідження шкала бажаності Харрінгтона набуває вигляду (табл. 1).

Дуже високий рівень доцільності впровадження контролінгу (1,00-0,80) свідчить про нагальну необхідність реформування системи управління підприємства, відсутність проведення якого в найкоротші строки може становити загрозу втрати контролю керівниками підприємства над результатами господарської діяльності і, як наслідок, втрати прибутковості і взагалі сенсу існування підприємства.

Таблиця 1 – Шкала бажаності Харрінгтона,
адаптована до визначення доцільності впровадження контролінгу

Інтервал на шкалі доцільності (узагальнений показник доцільності)	Доцільність впровадження контролінгу
(1,00-0,80)	Дуже висока
[0,80-0,63)	Висока
[0,63-0,37)	Невисока
[0,37-0,20)	Низька
[0,20-0,00)	Відсутня (недоцільно)

Високий рівень доцільності впровадження контролінгу [0,80-0,63) свідчить про низьку обґрунтованість управлінських рішень на машинобудівному підприємстві, низьку передбачуваність результатів господарської діяльності, високий рівень непрогресивних витрат, що призводить до низької рентабельності господарювання. Реформування системи управління таким підприємством шляхом впровадження контролінгової системи є необхідною умовою подальшого провадження господарської діяльності.

Невисокий рівень доцільності впровадження контролінгу [0,63-0,37) свідчить про задовільний рівень ефективності управління на машинобудівному підприємстві, проте вказує на наявність резервів для підвищення ефективності господарювання. Реформування системи управління за допомогою контролінгу є обов'язковою умовою для подальшого розвитку діяльності підприємства.

Низький рівень доцільності впровадження контролінгу [0,37-0,20) свідчить про високу ефективність управління машинобудівним підприємством, прозорість управлінського обліку і обґрунтованість управлінських рішень. Проте впровадження контролінгу можливе для підвищення ефективності використання ресурсів і подальшого розвитку діяльності підприємства.

Значення показника доцільності впровадження контролінгу «відсутня» [0,20-0,00) свідчить про недоцільність здійснення капіталовкладень в розроблення контролінгової системи на даному етапі розвитку машинобудівного підприємства. Можливе використання контролінгу як концепції управління, орієнтованої на досягнення мети, що стане підґрунтям для успішного розвитку підприємства.

Криворучко, Л.Б. Інновації у визначенні доцільності впровадження контролінгу в систему управління машинобудівного підприємства [Текст] / Л.Б. Криворучко // Маркетинг інновацій і інновації у маркетингу : збірник тез доповідей VII Міжнародної науково-практичної конференції, 26-28 вересня 2013 р. / Відп. за вип. Ю.М. Гладенко. - Суми : ТОВ "ДД "Папірус", 2013. - С. 144-145.